

PROCES-VERBAL
al ședinței Comitetului executiv al Comisiei Naționale Antidrog

Data. 23.02.2024,
Ora. 09:00

Ministerul Afacerilor Interne
Sala de ședință a MAI

A prezidat:

Doamna Daniella MISAIL-NICHITIN, secretară de stat, Președintă a Comitetului executiv al Comisiei Naționale Antidrog.

La ședință au fost prezenți:

Membrii Comitetului executiv:

Petru MUTRUC - Șef Direcția politici în domeniul sport, Ministerul Educației și Cercetării;

Ion BĂDILĂ - Șef secție activități investigative a Direcției Investigare Fraude Vamale, Serviciul Vamal;

Alexandru ROMAN - Șef Direcție politici resurse umane, Ministerului Apărării;

Ala IAȚCO - Președinte Uniunea pentru Echitate și Sănătate (UES);

Iraida MOISEI - Consultant principal, Serviciul Protecția Secretului de Stat, Ministerul Culturii;

Alexandru BUGA - Coordonator național pe programe HIV, Agenția Națiunilor Unite pentru Combaterea Drogurilor și a Criminalității;

Tudor VASILIEV - Director, IMSP Dispensarul Republican de Narcologie;

Victor BALAMATIUC - Șef Secție combatere trafic ilicit de droguri, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră;

Radu POLIȘCIUC - Ofițer principal al Direcției siguranță și regim, Administrația Națională a Penitenciarelor a Ministerului Justiției;

Ruslan CUCU - Șef Direcția antidrog a Inspectoratului național de investigații al IGP;

Oleg COSTACHI - Președintele Comitetului Permanent de Control asupra Drogurilor, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale;

Veronica IACUB - Specialist principal, Agenția Națională pentru Sănătate Publică;

Teodor VICOL - Șef Direcția politici în domeniul serviciilor sociale, Ministerul Muncii și Protecției Sociale;

Cristina URSACHI - Consultant principal al Direcției politici de protecție a drepturilor copilului și familiilor cu copii, Ministerul Muncii și Protecției Sociale;

Vadim AFTENE - Șef Direcție generală politici în domeniul serviciilor medicale integrate, Ministerul Sănătății;

Iuliana ALBU - Șef Direcția politici în domeniul medicamentelor și dispozitivelor medicale, Ministerul Sănătății;

Stanislav COPETCHI - Secretar de stat, Ministerul Justiției;

Vladislav BUȘMACHIU - Șef adjunct al Direcției planificare, analiză și monitorizare din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor, Corespondent permanent Pompidou Group, Ministerul Justiției.

Ordinea de zi:

1. Reiterarea deciziilor Comisiei Naționale Antidrog, privind necesitatea instituirii grupurilor de lucru tematice sub egida Comitetului executiv al Comisiei Naționale Antidrog:

- Grupul responsabil de crearea sistemului național de alertă timpurie privind supravegherea, prevenirea, detectarea și incriminarea noilor substanțe psihoactive;
- Grupul responsabil de elaborarea programelor naționale comune dedicate prevenirii consumului de droguri și reabilitarea consumatorilor de droguri;
- Grupul responsabil de elaborarea analizei privind oportunitatea creării unei entități separate în domeniul prevenirii și combaterii consumului de droguri.

2. Realizări și provocări în tratamentul și reabilitarea consumatorilor de droguri, parte integrată a programelor dedicate consumului de droguri și reabilitarea consumatorilor de droguri.

3. Prezentarea practicilor internaționale cu privire la funcționarea unei entități separate în domeniul prevenirii și combaterii consumului de droguri.

4. Prezentarea concluziilor pe marginea rapoartelor și analizelor elaborate de către entități active în domeniu, pentru eficientizarea activității grupurilor de lucru instituite.

5. Facilitarea suportului grupurilor de lucru pentru elaborarea, implementarea programelor dedicate prevenirii consumului de droguri și reabilitarea consumatorilor de droguri, implicarea experților internaționali cu scop consultativ etc.

6. Concluziile Comitetului executiv. Prioritățile în activitatea Grupurilor de lucru constituite. Termeni de raportare a progreselor.

S-a discutat:

Președinta Comitetului executiv, dna. Daniella Misail-Nichitin, a prezidat ședința Comitetului executiv al Comisiei Naționale Antidrog. În debutul ședinței dna Daniella Misail-Nichitin a salutat membrii și participanții la ședință, fiind prezentată agenda ședinței de lucru, care a fost susținută de membrii Comitetului executiv.

În continuare, a reiterat obiectivele ședinței Comisiei Naționale Antidrog desfășurată la data de 01 februarie 2024, în cadrul căreia a fost primită decizia de creare a 3 grupuri de lucru pentru realizarea și avansare în obiectivele propuse în domeniul prevenirii consumului și traficului ilicit de droguri, cu stabilirea componenței și termenilor pentru realizare, după cum urmează:

grup de lucru I – „Crearea sistemului național de alertă timpurie privind supravegherea, prevenirea, detectarea și incriminarea noilor substanțe psihoactive”, acțiune ce se regăsește inclusiv în PNA 2024-2027, Capitolul nr. 24 Justiție, libertate și securitate (acțiunea nr. 125), aprobată prin HG 829/2023), care include autoritățile responsabile de realizare a acesteia (instituția responsabilă Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale);

grup de lucru II – „Elaborarea programelor naționale comune dedicate prevenirii consumului de droguri și reabilitarea consumatorilor de droguri” (instituția responsabilă Ministerul Sănătății);

grup de lucru III – „Elaborarea analizei privind oportunitatea creării unei entități separate în domeniul prevenirii și combaterii consumului de droguri” (instituția responsabilă Ministerul Afacerilor Interne).

În cadrul ședinței, conform agendei prestabilite, membrii Comitetului executiv au inițiat prezentarea subiectelor.

Directorul IMSP Dispensarul Republican de Narcologie, dl. Tudor VASILIEV, a prezentat informația cu referire la realizările și provocările în tratamentul și reabilitarea consumatorilor de droguri, parte integrată a programelor dedicate consumului de droguri și reabilitarea consumatorilor de droguri.

Astfel, a menționat că, pe parcursul anilor 2020-2022 - numărul paturilor este de 240 locuri, iar pentru anul 2023 - 290 locuri, iar numărul pacienților internați cu alcoolism și narcomanie sunt în creștere, pentru anul 2020 – 2605 pacienți, 2021 – 2731, 2022 – 3184, și pentru anul 2023 – 3267 pacienți.

Accesul la tratament este disponibil pentru toate persoanele, indiferent de faptul dacă persoana dispune de asigurare medicală. CNAM acoperă cheltuielile, în cazul în care medicul de familie sau medicul specialist narcolog îndeplinește fișa de trimitere a pacientului.

Incidența înaltă a complicațiilor psihozei alcoolice, denotă faptul că persoanele nu sunt supravegheate la locul de trai și față de ei nu sunt luate măsurile necesare. Chiar dacă legislația actuală prevede că față de aceste persoane, pot fi luate măsuri obligatorii de diagnosticare forțată, aceasta nu este realizată.

În acest context, *este propusă elaborarea unei instrucțiuni comune cu implicarea instituțiilor interesate*, deoarece sunt atestate situații excepționale unde este necesară implicarea poliției pentru supunerea persoanelor diagnosticării și tratamentului forțat, iar instituțiile nu cunosc procedura și metoda de trimitere la tratament involuntar.

Anual se majorează numărul de cazuri noi înregistrate, dacă în 2020 – 527 cazuri, cu o scădere nesemnificativă în anul 2021 – 487 cazuri și creștere în următorii ani, 2022 – 581 cazuri, 2023 – 612 cazuri.

În Republica Moldova, consumul de alcool și droguri este factorul nociv dominant în structura mortalității premature, sunt înregistrate în anul 2020 – 79 decese, 2021 – 61, 2022 – 73, 2023 – 74 decese.

În cazurile menționate, *este importantă intervenția timpurie a tuturor instituțiilor*, pentru a preveni factorul mortalității.

Terapia substitutivă cu metadonă trebuie să fie susținută de către Ministerul Afacerilor Interne, drept un criteriu eficient în tratarea mai multor persoane.

La compartimentul intoxicațiilor și otrăvirilor se atrage atenția poliției pentru a se autosesiza, reieșind din faptul că aceste cazuri sunt în urma consumului cu alcool contrafăcut și în permanentă creștere, în 2020 – 836 cazuri, 2021 – 2648, 2022 – 4018 și în anul 2023 – 4474 cazuri de intoxicație.

Statistica nu prezintă situația reală, anual DNR examinează cazuri de conducere a mijloacelor de transport în stare de ebrietate alcoolică și sub influența drogurilor, unde prevalează consumul drogurilor. De aceea, este salutară inițiativa Ministerului Afacerilor Interne de a simplifica procedura testării narcologice, ce poate constitui o posibilitate intervenție preventivă și de a trimite persoanele la tratament.

Pentru perioada anilor 2020 până în prezent, la volan sub influența drogurilor au fost depistați: 2020 – 397 șoferi; 2021 – 435; 2022 – 347; 2023 – 379 șoferi.

Astfel, persoanele fiind vizate în raza de acțiune a personalului medical, consumatorii de droguri primesc asistență largă la infecția HIV, sifilis, hepatite virale, tuberculoză, ș.a., iar datorită acestor intervenții, persoanele pot fi testate, tratate și prevenită infectarea altor persoane.

La finalul discursului, s-a menționat suplimentar despre necesitatea elaborării unor măsuri pentru fortificarea capacităților și îmbunătățirea asistenței psihologice de reabilitare a consumatorilor de droguri, precum și detenția acestora.

Întrebări și/sau obiecții către raportor – nu au parvenit.

În continuare, conform agendei, cuvântul a fost acordat **șefului Direcției Antidrog a INI al IGP, dl. Ruslan Cucu**, pentru prezentarea practicilor internaționale cu privire la funcționarea unei entități separate în domeniul prevenirii și combaterii consumului de droguri.

În acest context, s-a menționat despre dezvoltarea activităților grupurilor criminale prin inventarea și introducerea noilor tipuri de droguri cu efect psihoactiv, disponibile la prețuri accesibile și obținerea veniturilor mai mari, astfel Poliția fiind în totalitate implicată în destructurarea acestor grupuri și combaterea traficului ilicit.

Implicarea poliției în activități de prevenire a consumului de droguri și reducerea cererii fiind imposibilă, reieșind din lipsa specialiștilor și evoluția infraționalității în domeniul specificat. Astfel, activitățile de prevenire reprezintă factorul determinant în protecția societății de la efectele distructive și degradante urmare implicării în consumul și inclusiv circulației ilicite a drogurilor.

Reieșind din cele menționate, este identificată necesitatea de a crea pe teritoriul Republicii Moldova o entitate separată în domeniul prevenirii și combaterii consumului de droguri.

Sub aspectul celor menționate, a fost adusă la cunoștință o prezentare structurală și funcțională a unei entități, care să corespundă unor criterii asemănătoare entității create în România.

Astfel, înființarea entității din România s-a realizat în baza modelului spaniol, fiind un organism public de specialitate. Drept misiune, această entitate stabilește, coordonează, evaluează și monitorizează politicile implementate de instituțiile relevante în domeniul combaterii traficului ilicit și prevenirii consumului de droguri, precum și asistență integrată a consumatorilor de droguri la nivel național.

Rolul entității se reprezintă în următorul mod:

- Coordonator și integrator al politicilor în domeniul antidrog.
- Sistem integrat de prevenire și asistență medicală, psihologică și socială.
- Parteneri instituționali în lupta împotriva drogurilor.
- Formarea profesională.

La compartimentul reducerii cererii de droguri, entitatea respectivă realizează o serie de acțiuni complementare, inclusiv prevenirea, depistarea și intervenția timpurie, consiliere, tratament, reabilitare, reintegrare socială și recuperare. Angajații entității desfășoară sesiuni de formare în domeniul drogurilor pe componentele : reducerea cererii și reducerea ofertei de droguri pentru psihologi, polițiști, experți, profesori, asistenți sociali, judecători, procurori, jurnaliști, precum și alți profesioniști implicați în lupta contra fenomenului vizat.

Întrebări și/sau obiecții către raportor.

Şeful Direcție politici resurse umane a Ministerului Apărării, dl. Alexandru Roman, a menționat despre problema consumului de alcool, iar entitatea propusă pentru creare va cuprinde și fenomenul respectiv?.

La subiectul menționat, a intervenit *Directorul IMSP Dispensarul Republican de Narcologie, dl. Tudor Vasiliev*, care a comunicat că, din punct de vedere medical alcoolul este un drog, iar structura politicilor elaborate include în mod obligatoriu și domeniul consumului de alcool. Respectiv, viciul drogului, alcoolului și fumatului trebuie abordate în comun sub aspect juridic și social.

Totodată, *dl. Tudor Vasiliev* s-a referit la activitatea desfășurată anterior, unde la fel a fost propusă crearea unui asemenea entități. A susținut inițiativa de creare a entității, care va avea misiunea de elaborare, coordonare și promovare a politicilor în domeniul drogurilor, va fi responsabilă de implementarea programelor internaționale propuse de societate, va interveni la compartimentul prevenirii consumului de droguri, elaborarea programelor opționale, ș.a..

Suplimentar, a intervenit *dna. Daniella Misail-Nichitin*, care a comunicat despre lipsa unei poziții argumentate cu referire la modelul potrivit al entității, precum și subordonarea acesteia, din care motiv este necesară o analiză cu diferite experiențe de organizare și funcționare. Prin urmare, este necesară elaborarea unui raport de fezabilitate și identificarea unui model potrivit al entității respective aplicabil pentru Republica Moldova, inclusiv, cu suportul și implicarea partenerilor de dezvoltare.

Pentru prezentarea concluziilor pe marginea rapoartelor și analizelor elaborate de către entități active în domeniu, pentru eficientizarea activității grupurilor de lucru instituite, *Președintele Uniunii pentru Echitate și Sănătate (UES), dna. Ala Iațco*, a adus la cunoștință acțiunile ce urmează a fi întreprinse pentru atingerea obiectivelor incluse în foaia de parcurs pentru îmbunătățirea accesului la servicii integrate medicale și psihosociale pentru persoanele consumatoare de droguri, din perspectiva disponibilității și accesibilității tratamentului.

Obiectiv 1. Eliminarea barierelor în accesibilitatea și acceptabilitatea tratamentului dependenței de droguri.

Pentru sporirea accesului la serviciile existente, este necesară modificarea cadrului normativ, inclusiv, procedura de evidență narcologică, deoarece condițiile de evidență împiedică adresarea persoanelor pentru tratament.

Se recomandă revizuirea și modificarea actelor, după cum urmează:

1.1. Modificarea Hotărârii de Guvern nr. 232/2014 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Serviciului social integrat pentru consumatorii de substanțe psihoactive și pacienții terapiei de substituție și a Standardelor minime de calitate cu obligativitatea componentei psihosociale și medicale.

1.2. Modificarea Legii Nr. 713/2001 privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope și revederea mecanismului actual de supraveghere medicală narcologică în baza registrului de evidență și consecințele sociale ale acestuia, precum și accesibilizarea tratamentului anonim.

1.3. Modificarea Legii Nr. 382/1999 cu privire la circulația substanțelor stupefiante, psihotrope și a precursorilor.

Standardele de calitate, la fel urmează a fi revizuite, deoarece persistă diferență de situație din raioane la prestarea serviciilor medicale narcologice. În procesul

reformelor, urmează de stabilit care va fi procesul de alăturare a serviciului narcologic de psihiatrie, în dependență de necesitățile persoanelor.

La fel, în țară sunt multe asociații obștești și organizații necomerciale care oferă servicii de prevenire, de reducere a riscurilor și psihosociale. Organizațiile sunt funcționale și durabile, din care motiv pot fi implicate funcțional în toate aspectele al domeniului drogurilor.

Totodată, centrele de reabilitare la nivelul Dispensarului Republican de Narcologie, oferă transparență în activitatea sa, spre deosebire de cele din sectorul privat, unde nu este cunoscută modalitatea de tratament, tipurile de suport și eficacitatea acestor servicii acordate, precum și modalitatea de alăturare de standardele Ministerului Sănătății, iar situația în cauză împiedică valorificarea serviciilor acordate.

Obiectiv 2. Fortificarea sistemului de asistență narcologică a persoanelor consumatoare de droguri.

2.1. Asigurarea coordonării politicilor naționale antidrog conform prevederilor Strategiei Naționale Antidrog, bazată pe obiective specifice cuantificabile, costuri și finanțare.

2.2. Evaluarea și fortificarea sistemului de asistență narcologică, asigurarea eficienței entității de coordonare a programelor de suport și terapie cu agonisti opioizi (PSAO) la nivelul Dispensarului Republican de Narcologie (DRN), prin fortificarea administrativă a acesteia.

2.3. Pledoarie în susținerea reorganizării sistemului de asistență narcologică în RM.

Obiectiv 3. Implementarea abordărilor inovative de evidență electronică și acoperire a pacienților prin metode de e-sănătate și telemedicină.

3.1. Implementarea PSAO prin intervenții video asistate (VADO), inclusiv cuantificarea serviciului.

3.2. Revizuirea mecanismului de contractare CNAM per vizită în cazul VADO.

Obiectiv 4. Eficientizarea asistenței adresate persoanelor consumatoare de droguri.

4.1. Elaborarea și implementarea programelor complexe de suport psiho-social, reabilitare și integrare a persoanelor consumatoare de droguri, inclusiv asigurarea finanțării lor.

4.2. Dezvoltarea conexiunilor și sistemelor de referire între serviciile narcologice, PRR și centrele de sănătate mintală și serviciile sociale (APL) în vederea instituirii suportului psihosocial al persoanei în PSAO, bazat pe PIA.

4.3. Revizuirea manualului de implementare a PSAO în penitenciare și completarea cu intervenții de suport psihosocial.

Foaia de parcurs prezentată, include inclusiv obiectivul privind Formarea și instruirea personalului medical cu privire la tratamentele și asistența bazată pe dovezi, inclusiv PSAO, după cum urmează:

5.1. Dezvoltarea și implementarea indicatorilor de performanță instituționali și ai managementului cu referire la PSAO.

5.2. Dezvoltarea și implementarea curriculei pentru personalul penitenciar în activitatea cu deținuții minori și sensibilă la dimensiunea de gen, inclusiv cu accent la atribuțiile funcționale și asistența specializată medicală, psihologică și socială.

5.3. Formarea psihologilor clinici pentru activități cu persoanele dependente.

5.4. Organizarea cursurilor de formare continuă pentru medicii de familie pentru posibilitatea de a trece asistența medico-socială a persoanelor cu tulburări de consum de opiacee către asistenta medicală primară.

5.5. Instruirea continuă a specialiștilor narcologi în baza Ghidului: Gestionarea Dependențelor Farmacologice (USMF, 2016) cu accent pe diversificarea tratamentului.

Suplimentar, la formarea grupurilor de lucru, la obținerea expertizelor necesare, se propune includerea și altor participanți pentru eficiența rezultatelor.

De asemenea, s-a menționat despre existența unei scrisori a Comisiei pentru politici în domeniul drogurilor pentru Europa Centrală și de Est și Asia Centrală, care propune suport și expertiză inclusiv pe conceptualizarea activității a celei entități naționale antidrog, ce urmează a fi creată. Inclusiv, drept model pentru crearea entității menționate, a fost propus modelul Cehiei.

La finalul prezentării, **dna. Ala Iațco**, a reamintit despre recomandările suplimentare ale Comisiei pentru politici în domeniul drogurilor pentru Europa Centrală și de Est și Asia Centrală privind ajustarea cantităților și excluderea penalizării pentru posesie de droguri, precum și evidență narcologică.

Întrebări și/sau obiecții către raportor – nu au parvenit.

Urmare informației prezentate, **dna. Daniella Misail-Nichitin**, a menționat despre scopul creării grupurilor de lucru, iar liderii acestor grupuri au sarcina de a suplini componența grupurilor, inclusiv, cu atragerea experților internaționali la elaborarea expertizelor necesare și pentru a răspunde cu exactitate la necesitățile identificate.

Cuvântul a fost acordat **dlui Alexandru Buga, coordonator național pe programe HIV, Agenția Națiunilor Unite pentru Combaterea Drogurilor și a Criminalității**, care a menționat despre necesitatea combaterii fenomenului sub toate aspectele inclusiv cu respectarea drepturilor omului.

Organizația Mondială a Sănătății califică consumul de droguri și alcool, drept o boală, iar aceasta trebuie tratată și pacienții nu trebuie să cadă sub incidența aspectului penal, însă să fie tratați din punct de vedere medical.

Agenția Națiunilor Unite pentru Combaterea Drogurilor și a Criminalității este dislocată în 98 de țări și oferă sprijin statelor la combaterea fenomenului, inclusiv s-a reamintit despre acordarea suportului pentru Ministerul Afacerilor Interne la elaborarea Instrucțiunii metodice pentru angajații poliției ce ține de măsurile de prevenire la contactul cu persoanele din grupul de risc, cu ulterioarele actualizări al actului menționat, precum și cu organizarea instruirilor pentru polițiști.

Suportul Agenției Națiunilor Unite pentru Combaterea Drogurilor și a Criminalității a fost acordat inclusiv Ministerului Sănătății prin elaborarea Protocolului clinic național privind tulburările psihice urmare consumului de substanțe psihoactive noi, după care urmează să se desfășoare și instruirile necesare.

Discursului s-a alăturat **dna. Svetlana Plămădeală, directoare Organizația ONU - UNAIDS**, care a propus implicarea proactivă a organizației și sprijinul la realizarea obiectivelor discutate în cadrul ședinței. Organizația deține informații pe expertizele internaționale, ghiduri și recomandările față de diferite sarcini puse de Convențiile ONU.

UNAIDS a realizat cartografierea, cu informarea ulterioară a Foi de parcurs, și poate fi baza de lucru pentru grupurile de lucru formate în cadrul Comitetului executiv.

În finalul ședinței, **dna. Daniella Misail-Nichitin**, a menționat despre necesitatea implicării tuturor membrilor Comitetului executiv la realizarea sarcinilor atribuite, implicare activă în cadrul grupurilor de lucru, necesitatea identificării expertizelor internaționale pentru facilitarea activității grupurilor de lucru, fiind desemnați liderii acestora, după cum urmează:

I - Grupul responsabil de crearea sistemului național de alertă timpurie privind supravegherea, prevenirea, detectarea și incriminarea noilor substanțe psihoactive – Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale (liderul grupului dl. Oleg Costachi, Președintele Comitetului Permanent de Control asupra Drogurilor).

II - Grupul responsabil de elaborarea programelor naționale comune dedicate prevenirii consumului de droguri și reabilitarea consumatorilor de droguri – Ministerul Sănătății (liderul grupului dl. Vadim Aftene, Șef al Direcției generale politice în domeniul serviciilor medicale integrate a Ministerului Sănătății).

III - Grupul responsabil de elaborarea analizei privind oportunitatea creării unei entități separate în domeniul prevenirii și combaterii consumului de droguri – Ministerul Afacerilor Interne (liderul grupului dl. Vitalie Railean, ofițer principal al Direcției politice în domeniul ordinii și securității publice, combaterii criminalității a Ministerului Afacerilor Interne).

S-a decis:

1. Se ia act de informațiile prezentate în cadrul ședinței.
2. Liderii grupurilor de lucru vor întreprinde măsurile necesare și organizaționale pentru inițierea procesului de lucru și implicarea activă a reprezentanților desemnați în realizarea sarcinilor atribuite (**responsabil Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Ministerul Sănătății și Ministerul Afacerilor Interne**).
3. Elaborarea Foilor de parcurs a grupurilor formate privind planificarea activităților pentru perioada anului 2024, cu fixarea termenelor de realizare a sarcinilor atribuite, care urmează a fi prezentate la următoarea ședință a Comitetului executiv (**responsabil Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Ministerul Sănătății și Ministerul Afacerilor Interne**).
4. Autoritățile responsabile vor asigura realizarea în termen a sarcinilor stabilite, cu prezentarea informației Ministerului Afacerilor Interne.

Secretară de stat,
președintă a Comitetului executiv

Daniella MISAIL-NICHITIN